

NIEUWSBRIEF LEREN SIGNALEREN NR 1 - APRIL 2009

HUISELIJK GEWELD • SEKSUEEL GEWELD • EERGERELATEERD GEWELD • VROUWENBESNIJDENIS • KINDERMISHANDELING • GEWELD TEGEN HOMO'S

Aan de slag met: **Leren signaleren**

Van verschillende kanten staat de aanpak van huiselijk en seksueel geweld en kindermishandeling in de spotlights. Zo is bijvoorbeeld sinds januari een huisverbod voor plegers van huiselijk geweld mogelijk en werkt het kabinet aan een verplichte meldcode voor geweld in afhankelijkheidsrelaties. Duidelijk is dat alle beleidsvoornemens en maatregelen bij de aanpak van geweld enkel effect hebben als de betrokken professionals goed zijn opgeleid en kennis en vaardigheden bezitten om de problematiek te signaleren en te (be)handelen.

Hoe staat het er voor sinds de invitatieconferentie 'Leren signaleren' van 8 oktober 2008? Daarover kunt u, als bezoeker van de conferentie of als geïnteresseerde, lezen in de eerste editie van deze nieuwsbrief.

Stand van zaken: Structurele aandacht voor geweldsproblematiek in opleidingen

Even oprissen: Op de conferentie van 8 oktober 2008 zijn de aanwezige opleidingen in MBO, HBO en WO, werkgevers- en werknemersorganisatie, beroepsverenigingen en kenniscentra het eens geworden dat er structurele aandacht voor de geweldsproblematiek in de opleidingen moet komen. Alle deelnemers gaven aan daar de verantwoordelijkheid voor te willen nemen. De *Competenties Leren Signaleren* zijn als een bruikbaar hulpmiddel in ontvangst genomen.

Herkenbare en bruikbare competenties

In de praktijk zijn MBO-, HBO- en wetenschappelijke opleidingen autonoom. De curricula worden ontwikkeld in samenspraak met veel partijen, waarvan beroepsverenigingen en werkgevers de belangrijkste zijn. Op verzoek van deze partijen hebben MOVISIE en het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) geïnventariseerd welke competenties het veld

nodig heeft en wat er wordt gemist binnen de opleidingen. Vervolgens zijn competenties opgesteld met betrekking tot signaleren, handelen, samenwerken en evalueren en zijn deze besproken met diverse beroepsverenigingen. De verenigingen hebben positief gereageerd: de competenties vinden zij herkenbaar en bruikbaar.

Worden de competenties toegepast?

Verheugend nieuws bij het Middelbaar Beroepsonderwijs (MBO): Calibris, het kenniscentrum voor leren in de praktijk, onderzoekt momenteel hoe de competenties expliciet opgenomen kunnen worden in de beroepskwalificaties voor de opleidingen in Zorg, Welzijn en Sport. MOVISIE adviseert bij dit traject.

Bij het Hoger Beroepsonderwijs (HBO) staan de competenties op de agenda van alle landelijke opleidingsoverleggen. Daarnaast wordt gewerkt aan een landelijk uitstroomprofiel voor de jeugdzorg en de competenties zijn daarin opgenomen. Alle scholen die dit uitstroomprofiel willen aanbieden moeten de competenties dan vormgeven binnen het onderwijs. ►

Bij het Wetenschappelijk Onderwijs (WO) is er geen koepel zoals bij MBO en HBO, daarom moet door de kenniscentra apart contact worden opgenomen met de afzonderlijke opleidingen. Een tijdrovende klus. De competenties hebben wel hun weg gevonden naar het raamplan voor het curriculum van basisartsen.

De Stichting Beroepskwaliteit Leraren (SBL) heeft een Internetplatform voor het leren van leraren ingericht samen met Teleac, Kennisnet en het Ruud de Moor Centrum (www.leraar24.nl). Het Nji zal samen met de SBL verkennen hoe een bijdrage kan worden geleverd

aan de deskundigheidsbevordering van leraren op het thema leren signaleren van kindermishandeling.

De beroepsverenigingen kunnen hun competentieprofiel aanscherpen aan de hand van de geformuleerde competenties. De ambities van de Nederlandse Vereniging van Maatschappelijk Werkers 2009-2013 bieden aanknopingspunten: “de beroepsvereniging wil zich intensiever gaan bemoeien met de curricula van de initiële en postinitiële opleidingen”, aldus voorzitter Theo Roes.

Beleidsontwikkelingen

Het Leren Signaleren traject is in 2008 geïnitieerd door een interdepartementale werkgroep onder leiding van het ministerie van OC&W/DE. Na de conferentie van 8 oktober 2008 heeft OC&W het stokje overgedragen aan de regiegroep ‘Wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling’ onder leiding van het ministerie VWS. De interdepartementale werkgroep is bij deze regiegroep ondergebracht.

Meldcode

In de brief aan de Tweede Kamer van 20 november 2008 (Kamerstukken II, vergaderjaar 2008 – 2009, 28 345, nr. 72) wordt het voornemen van een wettelijk verplichte meldcode aangekondigd. Het gaat om een meldcode voor huiselijk geweld, eerge relateerd geweld, kindermishandeling en vrouwelijke genitale verminking. Gemakshalve wordt gesproken over huiselijk geweld en kindermishandeling. Daar waar specificatie gewenst is, zullen de verschillende geweldsvormen apart worden benoemd. Doel van de verplichting is dat sneller en adequater wordt ingegrepen bij vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling, zodat het geweld stopt. Het moet de professionals houvast bieden.

De regiegroep van VWS bereidt de invoering van deze verplichte meldcode voor. De invoering van de meldcode dient wel gepaard te gaan met deskundigheidsbevordering. Daarom is de werkgroep deskundigheidsbevordering nu ondergebracht bij deze regiegroep. Zij zet het werk voort dat in gang is gezet met het traject ‘Leren Signaleren’. Zij buigt zich over de verdere verankering van kennis en kunde over de verschillende geweldsvormen in opleidingen en bij- en nascholing van betrokken professionals. MOVISIE en het Nederlands Jeugdinstituut (Nji) zijn als kenniscentra betrokken bij dit proces.

Stuurgroep Aanpak Kindermishandeling

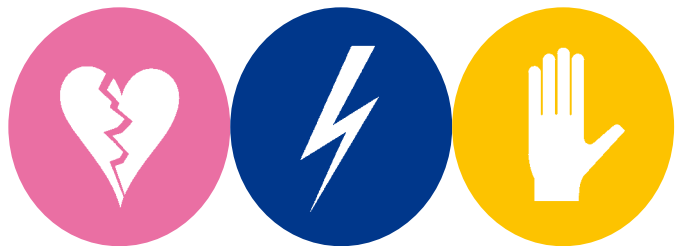
Ook de Stuurgroep Aanpak Kindermishandeling onder voorzitterschap van Ivo Opstelten benadrukt in een advies aan minister Rouvoet van Jeugd en Gezin onder meer het belang van deskundigheidsbevordering. De Stuurgroep Aanpak Kindermishandeling heeft geconcludeerd dat het programmaministerie voor Jeugd en Gezin er zeer goed in is geslaagd om het onderwerp kindermishandeling op de agenda van een breed scala aan organisaties te krijgen. De persoonlijke betrokkenheid van minister Rouvoet en zijn team wordt

gevoeld en gewaardeerd. In het advies raadt de Stuurgroep aan om hiermee door te gaan na de invoering van de verplichte meldcode. Verder signaleert de stuurgroep dat er bij het invoeren van een verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling voldoende aandacht moet zijn voor menskracht en middelen bij branche en beroepsorganisaties en voor kennis en vaardigheden bij professionals.

Partnership Aanpak Seksueel Geweld

In januari 2009 is het Partnership Aanpak Seksueel Geweld van start gegaan onder voorzitterschap van Aleid Wolfsen, burgemeester van Utrecht. In dit partnership werken de onderstaande partijen samen om een betekenisvolle verbetering te bewerkstelligen op terrein van preventie en hulpverlening, de organisatie van de hulp en met name ook op terrein van deskundigheidsbevordering rond seksueel geweld.

PARTNERSHIP

AANPAK SEKSUEEL GEWELD

Meer informatie over partnership is te vinden op www.seksueelgeweld.info.

Competenties leren signaleren

MOVISIE en het Nederlands Jeugdinstituut (Nji) hebben kerncompetenties opgesteld ('Geweld leren signaleren en (be)handelen'). Het zijn omschrijvingen van de kennis en vaardigheden die binnen de opleidingen moeten worden gespecificeerd, per discipline en per werkveld. Uitgangspunt: de beroepskracht is zich bewust dat geweld in huiselijke kring voorkomt en erkent dat hij, binnen zijn taken en mogelijkheden, een verantwoordelijkheid heeft in de aanpak daarvan. De competenties gaan over signaleren, handelen, samenwerken en evalueren. Met geweld worden de volgende vormen van geweld bedoeld: seksueel geweld, huiselijk geweld, kindermishandeling, eengerelateerd geweld, vrouwenbesnijdenis en antihomogeweld. Het hele document is te downloaden op de website www.seksueelgeweld.info.

Aan de slag met de competenties

Op de conferentie van 8 oktober 2008 heeft Jos Becker Hoff, directeur KNOV, de kerncompetenties 'Geweld leren signaleren en (be)handelen' overhandigd aan Lucienne van Laar, plaatsvervangend directeur Verloskunde Academie Amsterdam/Groningen (VAA/VAG). De Academie is meteen aan de slag gegaan met het integreren van de competenties in de opleiding. Geweld in afhankelijkheidsrelaties moet een vast thema worden in de gehele opleiding tot verloskundige. De VAA/VAG inventariseert op dit moment welke bruikbare lesmethoden, protocollen en richtlijnen er al zijn en schrijft de competenties in het al bestaande curriculum. MOVISIE denkt mee bij dit proces. Uitdaging is de verschillende competenties in het concentrisch leren op te nemen en studenten en docenten warm te maken voor het onderwerp. Zodat toekomstige verloskundigen in de praktijk beter toegerust zijn op het gebied van huiselijk en seksueel geweld.

Competenties Leren signaleren in relatie tot de aanpak van kindermishandeling

Naast de competenties 'Geweld leren signaleren en (be)handelen', van MOVISIE en het Nederlands Jeugdinstituut (Nji), heeft Nji speciaal voor kindermishandeling - in het kader van de landelijke invoering van de regionale aanpak kindermishandeling - een uitgebreidere set van competenties ontwikkeld.

De benodigde competenties (kennis, vaardigheden en attitude) variëren per beroepsgroep: een medewerker in de jeugdzorg moet immers over andere kennis en vaardigheden beschikken dan een arts op de afdeling spoedeisende hulp of een onderwijzer. Echter, iedereen moet minimaal de signalen van kindermishandeling kennen, kunnen opvangen en er met collega's over in gesprek kunnen gaan.

De publicatie 'Competenties in relatie tot de aanpak van kindermishandeling' staat op de websites www.nji.nl en www.aanpakkindermishandeling.nl.

Oproep

Heeft u voorbeelden van de manier waarop uw opleiding ook aan de slag is gegaan met de competenties? Meld het ons!

Contactpersoon is Anoushka Boet, telefoon 030 7892083 of a.boet@movisie.nl

Publicaties

Het *Basisboek Huiselijk geweld* biedt (toekomstige) professionals kennis en vaardigheden die bij de aanpak van huiselijk geweld van elementair belang zijn. Er is aandacht voor de aard en omvang, de oorzaken en gevolgen van huiselijk geweld kennen en welke wetten en regels hierbij van toepassing zijn. Ook de praktijk wordt uitgebreid belicht: het boek geeft een overzicht van de beschikbare methodieken voor de aanpak van huiselijk geweld. Door de vele voorbeelden en opdrachten is *Basisboek Huiselijk geweld* zeer toegankelijk voor studenten en docenten van HBO opleidingen. Het boek is via de uitgever en www.bol.com te bestellen.

Basisboek Huiselijk geweld: signaleren, melden en aanpakken (2009); door H. Janssen, W. Wentzel & B. Vissers.
Bussum: Coutinho.

In *Maatwerk 2* (april 2009) aandacht voor het thema geweld in afhankelijkheidsrelaties. Het bevat naast het artikel *Geweld Leren Signaleren* door Ina van Beek o.a. een artikel van Sietske Dijkstra over huiselijk geweld en een recensie van haar lectorale rede 'Bring in the family. Huiselijk geweld, vrouwenopvang en (aankomende) professionals nader beschouwd' (juni 2008).

Agenda

24 april 2009

Presentatie *Basisboek Huiselijk geweld* met o.a. Sietske Dijkstra (lector HG Avans), workshops voor docenten en Karin Kleine, directeur School of Social Work, Hogeschool INHOLLAND. Aanmelden via www.coutinho.nl

mei en juni 2009

MOVISIE verzorgt een breed trainingsaanbod op het gebied van geweld in afhankelijkheidsrelaties. 13 mei start de (2-daagse) training Signaleren en bespreekbaar maken huiselijk geweld. Verder worden in mei en juni o.a. de 1-daagse trainingen Als het misgaat ... bel ik jou (20 mei), Voorkomen risico's van digitale seks onder jongeren (22 mei), Loverboys (25 mei) en Let op de kleintjes (5 juni) aangeboden. Zie voor meer informatie en het totale opleidingsaanbod, www.movisie.nl.

6 oktober 2009

MOVISIE organiseert een bijeenkomst voor docenten in MBO en HBO over de aanpak van huiselijk geweld in het onderwijs. Meer informatie op www.movisie.nl

16 november 2009

Congres Aanpak Huiselijk geweld & Kindermishandeling. Meer informatie: www.huiselijkgeweld.nl

7 december 2009

Congres Jongensprostitutie. Meer informatie: www.jeugdprostitutie.nu.

Colofon

Deze nieuwsbrief is een uitgave van MOVISIE.

Tekst: Anoushka Boet en Ina van Beek

Ontwerp: Avant la lettre, Utrecht

© MOVISIE, april 2009

Kennis en advies voor
maatschappelijke ontwikkeling